

jów po niezwykle niskiej cenie, choć zaznacza, iż jakość kopii pozostawiała wiele do życzenia¹¹.

Zdecydowanie wyższe ceny należy odnieść do książek o większej wartości antykwarycznej czy do pozycji szczególnie poszukiwanych przez bibliofilów. U Gelliusza znajduje się wzmianka o zakupie przez Platona trzech pism pitagorejczyka Filaosa za sumę 10 000 denarów, a także informacja o Arystotelesie, który za kilka ksiąg filozofa Speuzypa zapłacił 3 talenty attyckie. Z kolei za państwowy egzemplarz książki zawierającej dzieła tragików greckich: Ajschylosa, Sofoklesa i Eurypidesa złożono zastaw w wysokości 15 talentów. Równie wysokie ceny osiągały specjalnie zamawiane u księgarzy, kosztownie wykonane rękopisy, które przeznaczano na dary dla różnych osobistości. Ich wartość podnosiły zwłaszcza bogate oprawy, zdobione często szlachetnymi kamieniami, oraz luksusowe wykonanie tekstu¹².

Na poziom cen wyraźny wpływ wywierała także rzadkość wykonanych kopii. Istotne informacje na ten temat zawiera przekaz Swetoniusza o sprzedaży przez M. Pompiliusza Andronikusa rękopisu zawierającego „Annales” Enniusza za 16 000 sesterców. Rękopis ten odkupił i następnie wydał w I wieku n.e. Lucjusz Orbilius Pupillus. Niestety brak bliższych danych na temat objętości tego dzieła, jako że Swetoniusz określa je lakonicznie jako *opusculum*¹³. Późniejsza wzmianka pochodzi z korespondencji Pliniusza Młodszego. W liście do Makra Pliniusz wspomina o propozycji, jaką otrzymał Pliniusz Starszy podczas pobytu w Hiszpanii; chodziło o sprzedaż Larcjuszowi Licyniusowi rękopisów za sumę 400 000 sesterców; po tragicznej śmierci wuja, Pliniusz Młodszy otrzymał w spadku około 160 dwustronnie zapisanych zwojów¹⁴.

„Dzieje Apostolskie” z kolei wspominają o publicznym spaleniu ksiąg magicznych o wartości 50 tysięcy denarów. Trudno wykluczyć, iż informacja ta przostaje w związku z przekazem Swetoniusza o spaleniu z polecenia Oktawiana Augusta 2000 egzemplarzy ksiąg proroczych¹⁵. Cena jednostkowa wynosiłaby w tym przypadku blisko 25 denarów za egzemplarz poszukiwanych przepowiedni.

Na zbliżonym poziomie pozostawały ceny z zakupów Hieronima, skarżącego się na poważne koszty gromadzenia dzieł Orygenesza, pisarza, którego ortodoksyjność wzbudzała poważne kontrowersje. Szczególnie na Wschodzie jego prace należały do trudno osiągalnych¹⁶.

¹¹ Gell. IX 4, 5.

¹² Gell. III 17, 1—3, XVIII 5, 11. Bliżej zob. H. Widmann, *Geschichte des Buchhandels vom Altertum bis zur Gegenwart*, Wiesbaden 1973, s. 18; J. Wikarjak, *Warsztat pisarski Cyserona*, Warszawa—Poznań 1976, s. 179 nn.

¹³ Suet., *De gramm.* 8.

¹⁴ Plin., *Ep.* III 5, 17.

¹⁵ *Act. Ap.* 19, 19; Suet., *Aug.* 31.

¹⁶ Hieron., *Transl. hom. Orig. Prol.*, *Ep.* LXXXIV 4.